



**Τα προγράμματα για την «αντιμετώπιση της ανεργίας» ή «ευκαιρίες» «απασχόλησης» όπως τις ονόμασε η κυβέρνηση, κινούνται στη γνωστή αντιδραστική λογική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την «απασχόληση», δηλαδή την πλήρη ελαστικοποίηση της εργασίας και την κατάργηση κάθε εργασιακού δικαιώματος, με αμοιβές «Κίνας» και άμεση επιχορήγηση των εργοδοτών.**

Του **Δημήτρη Παπακωνσταντίνου\***

Με τις νέες εξαγγελίες και με τα διάφορα προγράμματα, η κυβέρνηση του κεφαλαίου προσπαθεί να ρίξει «στάχτη στα μάτια» των εκατομμύρια ανέργων και ειδικά της νέας γενιάς. Αυτά εξάλλου εφαρμόστηκαν και στις άλλες χώρες της Ε.Ε. δημιουργώντας τα 1 euro jobs (εργασία με αμοιβή 1 ευρώ την ώρα), βαφτίζοντας τους ...μισούς ανέργους σε «μερικούς απασχολούμενους».

Η έννοια των «ενεργητικών μορφών» στήριξης των ανέργων προέρχεται από την πρακτική του «**workfare**» που εφαρμόζεται εδώ και χρόνια κυρίως σε ΗΠΑ και Μ.Βρετανία. Η αγορά διαθέτει μεν ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης, αλλά πολλοί άνεργοι δεν έχουν εργαστεί τόσο στο παρελθόν ώστε η εργατική τους δύναμη να μην αντιστοιχεί στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων. Εδώ είναι που παρεμβαίνει το αστικό κράτος, το οποίο με δική του πρωτοβουλία αναλαμβάνει να επιδοτήσει τους ανέργους για να «εκπαιδευτούν εργασιακά». Να ξεθεμελιώσει εργασιακές σχέσεις και με μοχλό την ανεργία να θεμελιώσει ακόμα πιο εκμεταλλευτικές εργασιακές σχέσεις και να ρίξει την τιμή του εμπορεύματος εργατική δύναμη σε μεσαιωνικά επίπεδα, πολύ κάτω από το φυσικό όριο αναπαραγωγής της. Πρόκειται για κατά γράμμα εφαρμογή της γραμμής των ΕΕ-ΔΝΤ-κεφαλαίου. Οι λεγόμενες «ενεργητικές πολιτικές» υποτίθεται ότι προσπαθούν να απαντήσουν στα διαρκώς αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας, αλλά **τελικά την ανακυκλώνουν.**

Στην αποκάλυψη αυτής της άθλιας πολιτικής απέναντι στα εργατικά δικαιώματα και τη νέα εργατική βάρδια, αλλά και στην οργάνωση των πρώτων συλλογικοτήτων και αγωνιστικών διεκδικήσεων στο χώρο αυτό επιδιώκει η πρωτοβουλία που έχουν αναλάβει νέοι εργαζόμενοι, άνεργοι και συνδικαλιστές ενάντια στις ελαστικές εργασιακές σχέσεις. Ήδη η πρώτη συνάντηση που διοργανώθηκε στις 14 Μαρτίου στα γραφεία του σωματίου μισθωτών τεχνικών, έφερε σε επικοινωνία δεκάδες νέους από τέτοιους χώρους, ενώ το επόμενο βήμα θα γίνει στις 4 Απριλίου στον ίδιο χώρο στις 6μμ, αναμένεται να οδηγήσει στη συγκρότηση της πρωτοβουλίας. Όπως ανέφεραν στο κάλεσμά τους οι διοργανωτές, «σκοπός είναι να ξαναδοθεί νόημα στο σύνθημα ίση αμοιβή για ίση εργασία και ενιαία εργασιακά δικαιώματα, που σημαίνει δικαιώματα στην υγεία και την άδεια, την ασφάλιση για όλους».

Είναι προφανές πως η νεολαία δεν μπορεί να ζήσει με τα ψίχουλα των 490 ευρώ. Την ίδια στιγμή δεν πρέπει να υπάρχει παραίτηση από την πάλη για μόνιμη και σταθερή εργασία και την κατάργηση αυτών των προγραμμάτων - κοροϊδία, με γνώμονα, πως η μόνιμη και σταθερή εργασία για όλο το λαό αποτελούν αδιαπραγμάτευτο δικαίωμα.

«Είναι κοινή συνείδηση ότι τα προγράμματα με βάουτσερ του ΟΑΕΔ είναι μια κοροϊδία που δεν ανταποκρίνεται ούτε στο ελάχιστο στις ανάγκες που υπάρχουν» τόνισε στο Πριν ο **Βασίλης**, 35 ετών, που βρήκε πρόσφατα δουλειά σε υπηρεσία του ΟΑΕΔ ως «πενταμηνίτης». Είχε παραμείνει τρία χρόνια ανεργίας, λόγω απόλυσης από εταιρεία που του όφειλε και δεδουλευμένα. Κατά την αναζήτηση εργασίας υπήρχε ως προαπαιτούμενο το να είναι δικαιούχος κάποιας επιταγής βάουτσερ. «Είναι σχετικά γνωστό ότι πρόκειται για ένα μοντέλο που έχει επικρατήσει ήδη στο εξωτερικό και σύμφωνα με την κοινή

ευρωπαϊκή πολιτική θα έρχονταν και εδώ», σημείωσε επισημαίνοντας ότι «ο μακροχρόνια άνεργος εξαγοράζει πολύ φθηνά την ανεργία του για να γίνουν έτσι οι αλχημείες με τα ποσοστά ανεργίας και να χτίζεται ένα προφίλ κοινωνικής μέριμνας».

Σε σχέση με την στάση των συναδέλφων του και τις διαθέσεις για αγώνα που υπάρχουν, ο Βασίλης πρόσθεσε ότι, ο κόσμος είναι μοιρασμένος. Επίσης ενθαρρυντικό είναι η ταξική αλληλεγγύη από τους μόνιμους, όλος ο κόσμος βγάζει την απέχθεια του για αυτά τα προγράμματα και για τις μικρές καθημερινές καταστρατηγήσεις δικαιωμάτων. Από την άλλη, μετέφερε και την εικόνα ότι, το σύνθημα «δεν είμαστε παιδιά για όλες τις δουλειές», βγαίνει από την καθημερινότητα. Κι αυτό ως απάντηση κυρίως σε προϊστάμενους που πιστεύουν ότι βρήκαν τον εύκολο και διαχειρίσιμο εργαζόμενο για να του αναθέσουν ό,τι σκαρφιστούν, πατώντας στο γεγονός ότι η πλειονότητα των εργαζόμενων σε πεντάμηνα δεν γνωρίζουν από συνδικαλισμό και συλλογική διεκδίκηση δικαιωμάτων.

Πάντως ένα τμήμα αυτών των εργαζόμενων αρχίζει να αναζητά δρόμους διεκδίκησης και συλλογικής αναζήτησης. Ο Βασίλης είπε στο Πριν: «Είναι θετικό να ακούς ανά την Ελλάδα σε δήμους και υπηρεσίες ότι υπάρχουν επιτροπές και συνελεύσεις εργαζόμενων σε αυτά τα προγράμματα. Έχουμε ξεπεράσει την συζήτηση ότι πρόκειται για 5-6 μήνες όποτε δεν έχει νόημα η διεκδίκηση κτλ, γιατί πολύς κόσμος η μόνη εργασιακή εμπειρία είναι από πρόγραμμα σε πρόγραμμα αλλά όλοι μας γνωρίζουμε ότι το μέλλον μας είναι αυτού του τύπου υποαπασχόληση, με ολοένα χαμηλότερες αποδοχές και περιορισμένα δικαιώματα. Τα 5μηνα χάνουν την αίσθηση του προσωρινού και κάνουν πιο επιτακτικό στην συνείδηση του κόσμου να βγει στο προσκήνιο και να διεκδικήσει μέχρι κεραίας τα δικαιώματα τους».

Για τον ρόλο του ΟΑΕΔ στα προγράμματα αυτά, ο Βασίλης εξήγησε ότι είναι εργοδότης από κοινού με τους υπόλοιπους φορείς τοποθέτησης. Ωστόσο ο ΟΑΕΔ απέδειξε πόσο κακός εργοδότης είναι αφού πλήρωσε... τελευταίος από κάθε άλλη υπηρεσία τους δικούς του πενταμηνίτες, ενώ το παραμικρό ενδιαφέρον δεν έχει δείξει για την πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων ή την καταβολή της μισθοδοσίας, με αποτέλεσμα κάθε δήμος να καθυστερεί τις πληρωμές και να υπάρχει εργοδοτική αυθαιρεσία.

Τη δική του εμπειρία κατέθεσε στο Πριν και ο Γιώργος, 28 χρονών, ο οποίος έχει σπουδάσει πληροφορική στην Θεσσαλονίκη, ήταν άνεργος για 1,5 χρόνο και ανήκει κι αυτός όπως σχεδόν όλη η νεολαία στην ζώνη της ημιαπασχόλησης. Από τον περασμένο Γενάρη εργάζεται σε πεντάμηνο του Δήμου Περιστερίου, όπου δυστυχώς το σωματείο εργαζομένων του δήμου δε δέχεται «πενταμηνίτες» στις τάξεις του, γεγονός που αναδεικνύει τα όρια και τις ευθύνες του σημερινού κυρίαρχου μοντέλου συνδικαλισμού. Έτσι, ο Γιώργος αναγκάστηκε να συμβάλει στην οργάνωση των συναδέλφων του, πρωτοστατώντας στην ίδρυση συνέλευσης πενταμηνιτών στο Περιστέρι.

Όπως σημείωσε, όλο το πλαίσιο των πεντάμηνων έχει πολλές ασάφειες, κατά τη γνώμη του στοχευμένα. Αυτό δημιουργεί πολλά ερωτηματικά, για το τι δικαιούνται και τι όχι. «Από μία πρώτη, ανάγνωση του ΦΕΚ και της δημόσιας πρόσκλησης, αυτό που καταλαβαίνεις είναι ότι δικαιούσαι 490 ευρώ και 25 ένσημα το μήνα κατά παράβαση της ΕΓΣΣΕ και των οικείων συμβάσεων ανά κλάδο ή χώρο. Στο ΦΕΚ παραπέμπει σε περίπου άλλα 20 ΦΕΚ, προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις, όποτε γίνεται ένα χάος, ώστε σκοπίμως να μην μπορείς να καταλάβεις τι προβλέπεται και τι όχι».

Ο Γιώργος αποκάλυψε και το άγριο καθεστώς που επικρατεί στους χώρους εργασίας, όπου δεν υπάρχει κανένα λεγόμενο θεσμικό δικαίωμα. «Η εργοδοσία δε δίνει τις δύο μέρες άδεια το μήνα, ούτε αναρρωτική, που είναι πολύ σοβαρό, διότι, αν αρρωστήσεις, ή χάνεις το μεροκάματο ή πηγαίνεις άρρωστος στη δουλειά. Δεν υπάρχει κάποια κάλυψη σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος. Δε μας δίνουν ούτε το επίδομα τέκνων, το οποίο λαμβάνουν άλλε κατηγορίες εργαζομένων». Άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι ακόμα και στην αποκομιδή απορριμμάτων χρησιμοποιούνται πεντάμηνοι που δεν παίρνουν το βαρύ και ανθυγιεινό ένσημο.

Σε σχέση με τη στάση της δημοτικής αρχής προς τους εργαζόμενους, ο Γιώργος επισήμανε ότι «σκοπίμως καλλιεργεί μια ασάφεια, όσον αφορά το ποιος είναι ο εργοδότης, ο δήμος ή ο ΟΑΕΔ», ενώ όταν με συναδέλφους του παραβρέθηκαν στο δημοτικό συμβούλιο του δήμου Περιστερίου, οι αντιδήμαρχοι Ευσταθιάδου και Σταυρούλιας επανειλημμένα τους απάντησαν ότι δεν είναι εργαζόμενοι του δήμου!

Όσον αφορά τους τρόπους αντίδρασης των πενταμηνιτών εργαζόμενων και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, ο Γιώργος εκτίμησε ότι ο κόσμος αυτός πρέπει να κινηθεί σε δύο επίπεδα, είτε διεκδικώντας στους χώρους δουλειάς συνδικαλιζόμενοι στο υπάρχον σωματείο, είτε συγκροτώντας νέες δομές με επιτροπές, συνελεύσεις, εφόσον τα σωματεία των μόνιμων δεν δέχονται τους πενταμηνίτες. Προσθέτει δε και το κρίσιμο ζήτημα του συντονισμού ανάμεσα σε διάφορες επιτροπές που συγκροτούνται σε διάφορους δήμους, ώστε να αναπτυχθούν σχέσεις αλληλεγγύης και κοινού βηματισμού με τους μόνιμους συναδέλφους και τα σωματεία τους. Αυτό όμως δεν αρκεί, σύμφωνα με τον Γιώργο, καθώς είναι ανάγκη οι εργαζόμενοι σε αυτά τα προγράμματα, να μην εφυσχαστούν με τον εργασιακό μεσαίωνα των πεντάμηνων και να αγωνιστούν ενάντια σε αυτά τα προγράμματα και τις ελαστικές εργασιακές σχέσεις συνολικά, παλεύοντας για πλήρη, σταθερή και μόνιμη δουλειά για όλους.

Μια άλλη όψη της σκληρής ελαστικής πραγματικότητας που βιώνουν χιλιάδες νέοι συμπλήρωσε η Χρύσα, η οποία έχει

σπουδάσει χημικός αλλά αναζητά δουλειά ως «ωφελούμενη» στον ιδιωτικό τομέα. «Είδα την προκήρυξη του ΟΑΕΔ για την επιταγή κατάρτισης και έκανα τα χαρτιά μου και με πήρανε. Μετά από 80 ώρες κατάρτισης σε ΚΕΚ με διάφορα μανατζερίστικα θέματα, έπονται 500 ώρες πρακτικής άσκησης, δηλαδή εργασίας σε ένα ιδιώτη που βρίσκει το ΚΕΚ και όπου δεν έχεις δικαιώματα και συντάξιμα ένσημα», όπως είπε. Οι όροι εργασίας είναι τραγικοί: «Δεν πληρώνεσαι κάθε μήνα αλλά παίρνεις ένα μικρό πόσο μετά το πέρας του προγράμματος και αυτό ποικίλει από ΚΕΚ σε ΚΕΚ. Εν τω μεταξύ παρακρατείται από τα 2700 που είναι όλο το ποσό, το 23% ως φόρος όποτε σου βγαίνει γύρω στο 450 ευρώ το μήνα», πρόσθεσε. Σύμφωνα με τη Χρύσα, «τα προγράμματα αυτά είναι ένα “κόλπο” που όχι μόνο δε συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας, αλλά αντίθετα, σε «εκπαιδεύουν» να δουλεύεις με πολύ λίγα χρήματα και χωρίς δικαιώματα. λειτουργώντας παράλληλα και σαν μοχλός πίεσης προς τα κάτω των εργασιακών δικαιωμάτων όλων των εργαζόμενων».

## **Η «ενεργητική στήριξη» του... κεφαλαίου**

Είναι φανερό ότι μέσω των προγραμμάτων, παλιών και «νέων», η κυβέρνηση «μεταρρυθμίζει» αντιδραστικά το εργασιακό τοπίο, δημιουργώντας μαζικές ζώνες υπερεκμετάλλευσης, χωρίς δικαιώματα, κανονικές αμοιβές, ασφάλιση. Αυτό εννοούν η κυβέρνηση, η Ε.Ε. και το κεφάλαιο με τις «μεταρρυθμίσεις» και τις «αναγκαίες προσαρμογές» που παρουσιάζουν ως «εθνικούς στόχους» για την ανάκαμψη των κερδών τους. Ένα μεγάλο τμήμα της εργατικής τάξης και μια νέα γενιά που θα δουλεύουν σε συνθήκες γαλέρας, χωρίς δικαιώματα, χωρίς πλαίσιο και θεσμική κατοχύρωση, με μισθούς εξαθλίωσης, που θα ανακυκλώνονται μεταξύ ανεργίας και «απασχόλησης». Τα προγράμματα «ενεργητικής ενίσχυσης» των ανέργων δεν επιχειρούν να λύσουν το πρόβλημα και τα αδιέξοδα της ανεργίας, αλλά χρησιμοποιούν την ανεργία ως «δούρειο ίππο» για τη θεμελίωση των πιο ελαστικών σχέσεων εργασίας. Υποβαθμίζουν μια σειρά νευραλγικών κοινωνικών υπηρεσιών (καθαριότητα, υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής ασφάλισης, υπηρεσίες κοινωνικών αγαθών ψυχαγωγία κτλ), σπρώχνοντας τες είτε προς την οριστική κατάργηση είτε προς τη ραγδαία ιδιωτικοποίηση και το μετασχηματισμό τους σε είδη πολυτελείας.

Κάθε τέτοιο μέτρο έρχεται να τροφοδοτήσει νέες απολύσεις και τελικά πολλαπλασιασμό των ανέργων, πλάι στις χιλιάδες απολυμένους από εργοστάσια και κλάδους του ιδιωτικού τομέα και τις στρατιές ανέργων που προετοιμάζονται από τις απολύσεις στο Δημόσιο. Η ανεργία και η εξαθλίωση διευκολύνει το πέρασμα αυτής της πολιτικής. Αυτή τη στιγμή, πάνω από 1 στους 4 εν δυνάμει εργαζόμενους στην ελληνική επικράτεια και 2 στους 3 νέους είναι άνεργοι, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά.

Αυτή την περίοδο υλοποιείται το δεύτερο κύμα των λεγόμενων προγραμμάτων «ενεργητικής αντιμετώπισης της ανεργίας». Τα προηγούμενα προγράμματα ενέπλεξαν περίπου 80.000 εργαζόμενους – «ωφελούμενους» και σήμερα γύρω στις 50.000. Βάσει των τελευταίων εξαγγελιών του Σαμαρά και του Βρούτση (Φεβρουάριος 2014), το σχέδιό τους είναι να υπερβούν τους 440.000 εργαζόμενους (πάνω από το 20% του εργατικού δυναμικού της χώρας!). Τα προγράμματα Κοινωνικού Εργασίας, το πρόγραμμα «εγγυήσεων για τη νεολαία» (Youth Guarantee) και την αξιοποίηση και των πόρων του νέου ΕΣΠΑ (ΣΕΣ) για την περίοδο 2014- 2020 αποτελούν προγράμματα συνολικής δαπάνης 4,4 δισ. ευρώ, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων θα καταλήξει στις τσέπες των επιχειρηματιών και των μεσαζόντων (π.χ. ΚΕΚ κ.α.)

Μοχλός εφαρμογής των ενεργητικών μορφών στήριξης του κεφαλαίου (και όχι των ανέργων όπως διατείνεται η κυβέρνηση και η τρόικα) είναι **τα βόουτσερ ή «επιταγές εισόδου στην αγορά εργασίας»**. Πρόκειται για προγράμματα με πεντάμηνη, εξάωρη «πρακτική άσκηση» σε επίσης «ωφελούμενες» εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, με αμοιβή 2.700 ευρώ για απόφοιτους ΑΕΙ/ΤΕΙ και 2.400 ευρώ για αποφοίτους λυκείου. Οι πληρωμές γίνονται επίσης επιδοματικά κι όχι κάθε μήνα, προβλέπεται παρακράτηση φόρου 20% (!), ενώ τα ένσημα που βάζει ο ΟΑΕΔ είναι μόνο για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς δεν υπολογίζονται δηλαδή για επίδομα ανεργίας και σύνταξη.

**Τα «προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα (ΚΟΧ)»**, στην πραγματικότητα είναι **πεντάμηνη** κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών δήμων, νοσοκομείων, μουσείων, σχολείων και λοιπών δημοσίων υπηρεσιών έναντι ενός επιδόματος (ενώ τα ένσημα τα βάζει ο ΟΑΕΔ). Το πρώτο κύμα των προγραμμάτων αυτών (2012-2013) αποτέλεσαν την αφορμή ίδρυσης μιας σειράς **ΜΚΟ** με ευφάνταστα ονόματα «οικολογίας» και «αλληλεγγύης», με μοναδική ασχολία την **υπενοικίαση «ωφελούμενων» στο κράτος**. Γύρω στους 80.000 άνεργους πανελλαδικά εργάστηκαν σε αυτά έναντι ενός συνολικού μηνιαίου επιδόματος 625 ευρώ μεικτών που πληρώθηκε με μεγάλη καθυστέρηση και έπειτα από κινητοποιήσεις, χωρίς κανένα άλλο δικαίωμα που απορρέει από το εργατικό δίκαιο (άδειες, επιδόματα, συνδικαλιστικά δικαιώματα). Φέτος το ποσό αυτό μειώθηκε κατά 20%! Η δεύτερη γενιά «ωφελούμενων», που ξεκίνησε από τα τέλη του 2013, «επιδοτείται» με 490 ευρώ (19,6 ευρώ/ μέρα), ή 427 ευρώ (17,1 ευρώ/μέρα) για κάτω των 25 ετών.

Τέλος, η **μαθητεία**, απευθύνεται σε νέους 16-23 ετών, απόφοιτους τουλάχιστον της Α΄ Λυκείου, με αμοιβή που ανέρχεται στο 70% του κατώτατου μισθού της ΕΓΣΣΕ και για τα τέσσερα εξάμηνα της πρακτικής άσκησης. Η επιχείρηση, στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης επιδοτείται με 13 ευρώ ανά μαθητή ημερησίως. Τα 5 ευρώ (μεικτά) πάνε στον εργαζόμενο και τα 8 ευρώ στο αντίστοιχο ΚΕΚ, αφορολόγητα!

*\*Δημοσιεύθηκε στο "ΠΡΙΝ" την Κυριακή 23/3/14*